

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Cyfrowe euro oraz zakres i skutki statusu banknotów i monet jako prawnego środka płatniczego”

(opinia rozpoznawcza na wniosek prezydencji hiszpańskiej)

(C/2023/860)

Sprawozdawca: **Antonio GARCÍA DEL RIEGO**

Współsprawozdawca: **Stefano PALMIERI**

Wniosek o konsultację	Pismo Raúla FUENTESA MILANIEGO, zastępcy stałego przedstawiciela Hiszpanii przy Unii Europejskiej, 8.12.2022
Podstawa prawna	Art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja ds. Unii Gospodarczej i Walutowej oraz Spójności Gospodarczej i Społecznej
Data przyjęcia przez sekcję	8.9.2023
Data przyjęcia na sesji plenarnej	21.9.2023
Sesja plenarna nr	581
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	170/2/6

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) podziela cele projektu cyfrowego euro, tj. zapewnienie stałej roli euro jako oparcia monetarnego, zagwarantowanie dostępu do środków publicznych i zwiększenie strategicznej autonomii Europy w dziedzinie płatności w gospodarce, która szybko staje się cyfrowa.

1.2. Zdaniem EKES-u powodzenie projektu cyfrowego euro będzie w dużej mierze zależęć od konkretnej wartości dodanej, którą będą wносить bezpieczeństwo, zaufanie, powszechna akceptacja oraz łatwy i nieodpłatny dostęp dla obywateli i podmiotów gospodarczych. Dla Komitetu dążenie do tego, by cyfrowe euro stało się europejskim bezpłatnym dobrem publicznym, jest istotne. Podobnie jak w przypadku gotówki, będą się z nim rzecz jasna wiązać koszty systemowe, które powinno ponosić całe społeczeństwo, a nie tylko użytkownicy uiszczający opłaty za podstawowe usługi.

1.3. Cyfrowe euro będzie miało status prawnego środka płatniczego, który gwarantuje powszechne przyjęcie i szeroką akceptację. Dla EKES-u ważne będą jasne europejskie ramy prawne, które umożliwią wyjątkowe i tymczasowe zwolnienia dla niektórych (rodzajów) odbiorców płatności, a także harmonizacja praktyk i norm, które różnią się między poszczególnymi państwami członkowskimi.

1.4. Komitet jest zdania, że aby zapewnić pełną akceptację cyfrowego euro przez obywateli i podmioty gospodarcze, instytucje europejskie muszą jasno określić przypadki wykorzystania potencjalnej cyfrowej waluty banku centralnego (CBDC) oraz wskazać odpowiednie warianty projektowe odnoszące się do kluczowych kwestii (prywatność i egzekwowanie prawa, podstawowa technologia, rola sektora prywatnego w zestawieniu z bankiem centralnym). Dalsze badania i szczegółowa analiza ekonomiczna skutków w zakresie bankowości, płatności, obywateli i przedsiębiorstw będą nadal konieczne, aby właściwie zrozumieć konsekwencje i umożliwić staranne opracowanie potencjalnego wprowadzenia tej nowej formy pieniądza w oparciu o oszacowanie kosztów operacyjnych i infrastrukturalnych oraz potencjalnego wpływu na włączenie finansowe, dostępność gotówki dla obywateli i otwartą strategiczną autonomię UE, a także porównanie tych elementów z korzyściami płynącymi z projektu.

1.5. EKES zachęca do szerokiej debaty publicznej na temat przyczyn ewentualnej emisji cyfrowego euro oraz jej zalet i wad, tak aby możliwe było podjęcie świadomych decyzji i zrozumienie projektu przez społeczeństwo.

1.6. EKES jest głęboko przekonany, że cyfrowe euro powinno zwiększyć konkurencyjność europejskiej gospodarki w skali globalnej, umożliwić innowacje oraz wzmocnić autonomię strategiczną UE. Cyfrowe euro mogłyby ponadto poszerzyć dostępność, zwiększyć prędkość i zmniejszyć koszt płatności transgranicznych i umożliwić płynniejszą wymianę z innymi obszarami walutowymi.

1.7. Dostawcy usług płatniczych upoważnieni do działania w strefie euro – działający jako pośrednicy w dystrybucji cyfrowego euro – będą ponosić pewne koszty związane z tworzeniem infrastruktury cyfrowego euro i usług typu front-end, ale z czasem również skorzystają z przeniesienia płatności detalicznych na kanały cyfrowe, które stwarzają nowe możliwości sprzedaży dodatkowych usług o wartości dodanej. EBC powinien rozważyć i monitorować na bieżąco, w jaki sposób i w jakim stopniu dostawcy usług finansowych powinni być upoważnieni do odzyskiwania takich inwestycji. Niezbędne jest również zadbanie o to, by cyfrowe euro nie miało negatywnego wpływu na stabilność finansową ani na zdolność od udzielania pożyczek, pod warunkiem że nie wpłynie to nadmiernie na bazę finansowania instytucji kredytowych. Z tego względu Komitet apeluje, by przyjęcie cyfrowego euro było uznawane za istotny element dokończenia budowy europejskiej unii bankowej.

1.8. Zdaniem Komitetu trzeba przestrzegać zasady statusu prawnego środka płatniczego euro – zarówno w formie gotówkowej, jak i cyfrowej – a zharmonizowane przepisy dotyczące tego statusu są istotnymi aspektami zagwarantowania użyteczności obu form euro.

1.9. Komitet apeluje o poddanie wniosku sprawdzianowi konkurencyjności, tak aby można było potwierdzić, że ma on pozytywny wpływ na realizację deklarowanych celów oraz na wspieranie obywateli, przedsiębiorstw, tworzenia miejsc pracy i warunków pracy.

2. Wprowadzenie

2.1. Rada Prezesów EBC rozpoczęła w październiku 2021 r. etap badań nad cyfrowym euro. Przewiduje się, że potrwa on około dwóch lat, a jesienią 2023 r. Rada Prezesów postanowi o przejściu do kolejnego etapu. Następnie, dopiero po przyjęciu aktu ustawodawczego, podejmie ona decyzję w sprawie ewentualnej emisji cyfrowego euro. Eurosystem, w którego skład wchodzi EBC i krajowe banki centralne (KBC), stawia sobie za cel utrzymanie suwerenności monetarnej i zapewnienie oparcia monetarnego dla euro. Komisja Europejska odnotowuje również następujące źródła problemów: w coraz bardziej cyfrowej gospodarce istniejąca forma pieniądza banku centralnego (gotówka) jest niedostępna dla szerokiego wachlarza działalności gospodarczej, na ogólnoeuropejskim rynku płatności brak jest konkurencji, a obce CBDC czy stabilne kryptowaluty niedenominowane w euro mogłyby zdobyć znaczny udział w rynku i ograniczyć rolę euro⁽¹⁾. Priorytetowe zastosowanie przewiduje się w relacjach międzyludzkich, w handlu elektronicznym, w fizycznych punktach sprzedaży (PoS) oraz w płatnościach rządowych. Eurosystem pracuje obecnie nad różnymi elementami projektu i szczegółowym schematem płatności w cyfrowym euro.

2.2. Mówiąc o pieniądzu, zazwyczaj wskazuje się na jego trzy kluczowe funkcje/właściwości: i) *jako jednostka rozliczeniowa*; ii) *jako środek wymiany, tj. dokonywania płatności*; iii) *jako środek przechowywania wartości*. Istnieją również dwa rodzaje pieniędzy: pieniądź banku centralnego i pieniądź prywatny.

2.2.1. Jedynym pieniądzem banku centralnego, który jest obecnie bezpośrednio dostępny do użytku publicznego, są banknoty i monety. Jednak większość środków pieniężnych przechowywanych i wykorzystywanych przez obywateli to „prywatne” pieniądze emitowane przez banki komercyjne⁽²⁾. Ten prywatny pieniądź nie jest bezpośrednio zabezpieczony przez państwo. Niemniej dzięki regulacji i nadzorowi w sektorze bankowym oraz systemom gwarantowania depozytów depozyty detaliczne o wartości nieprzekraczającej 100 tys. EUR są postrzegane jako bezpieczne i równoważne z pieniędzmi publicznymi.

2.2.2. W wielu krajach płatności elektroniczne wyprzedzają gotówkę jako najbardziej efektywny środek płatniczy. Obecnie cały pieniądź cyfrowy dostępny dla osób prywatnych ma charakter prywatny (np. detaliczne depozyty bankowe), ponieważ osoby fizyczne nie mają bezpośredniego dostępu do cyfrowego pieniądza banku centralnego.

⁽¹⁾ Obecnie 130 państw, czyli 98 % światowej gospodarki, rozważa przyjęcie CBDC. Zob. Central Bank Digital Currency Tracker.

⁽²⁾ Depozyty bankowe overnight stanowią obecnie ponad 85 % całkowitej podaży pieniądza. Zob. Ahnert, A., Assenmacher, K., Hoffmann, P., Leonello, A., Monnet, C. i Porcellacchia, D., „The economics of central bank digital currency”, dokument roboczy Europejskiego Banku Centralnego, nr 2713, sierpień 2022 r.

2.2.3. Tradycyjnie państwo jest ostatecznym głównym dostawcą pieniędzy. Pieniądz publiczny ma kluczowe znaczenie dla funkcjonowania dwupoziomowego systemu walutowego. Ze względu na to, że ma on charakter zobowiązania banku centralnego, jest postrzegany jako bezpieczny, a zatem stanowi podstawę systemu walutowego. Niemniej niektóre banki centralne sugerują, że takie tendencje jak przejście na płatności cyfrowe, mniejsze wykorzystanie gotówki oraz potencjał nowych rozwiązań płatniczych opartych na prywatnych pieniądzach (np. coraz większa obecność gigantów technologicznych w obszarze płatności oraz pojawienie się kryptowalut) mogą zagrażać roli pieniądza banku centralnego jako oparcia monetarnego ⁽³⁾.

2.2.4. W reakcji na te wydarzenia banki centralne na całym świecie rozważają wprowadzenie cyfrowej wersji pieniądza banku centralnego – CBDC ⁽⁴⁾. Wszystkie główne banki centralne obecnie co najmniej analizują potencjał CBDC. Oprócz EBC argumenty przemawiające za wprowadzeniem CBDC analizuje obecnie Bank Anglii, podobnie jak Rezerwa Federalna w USA. Ludowy Bank Chin uruchomił pilotażową wersję cyfrowego juana, a łączna wartość transakcji już od połowy 2022 r. przekroczyła 100 mld juanów. Niewielka grupa krajów rozpoczęła już emitowanie własnych CBDC, które są powszechnie dostępne dla społeczeństwa (w momencie sporządzania niniejszego dokumentu były to: eNaira z Nigerii, Sand Dollar z Bahamów i JAM-DEX z Jamajki) ⁽⁵⁾.

2.2.5. CBDC nie można nigdy postrzegać jako podobnej do tzw. kryptowalut, a zwłaszcza do rodzaju kryptoaktywów znanych jako stabilne kryptowaluty (które są nominalnie powiązane z wartością tradycyjnej waluty rezerwowej lub koszyka aktywów). To porównanie jest całkowicie mylące. Cena niektórych kluczowych kryptoaktywów jest po prostu zbyt zmienna, aby można je było powszechnie stosować do płatności. Nawet stabilne kryptowaluty mogą być narażone na nagłe zmiany cen, jak pokazał upadek stabilnych kryptowalut Terra w 2022 r. Do tej pory w większości przypadków kryptoaktywa nie spełniają w odpowiedni sposób trzech funkcji pieniądza opisanych powyżej. Natomiast CBDC z definicji zachowałyby wartość 1:1 w stosunku do swych fizycznych odpowiedników. Stanowiłyby bezpośrednie zobowiązanie banku centralnego, denominowane w krajowej jednostce rozliczeniowej. Może zatem stwarzać wielorakie szanse i stanowić potencjalne przypadki użycia wykraczające poza fizyczne środki pieniężne.

2.2.6. Rynek usług płatniczych w UE jest wysoce skoncentrowany w niektórych segmentach, zwłaszcza w dziedzinie płatności kartą, w przypadku których unijne organy ochrony konkurencji i prawodawcy musieli wielokrotnie podejmować działania naprawcze w celu przeciwdziałania praktykom antykonkurencyjnym. Podobnie Komisja Europejska bada obecnie rynek płatności mobilnych, na którym dwóch dominujących operatorów platform cyfrowych posiada i skutecznie kontroluje odpowiednie systemy operacyjne dla telefonów komórkowych. Cyfrowe euro, chronione odpowiednimi środkami ochrony prywatności i danych, mogłoby zmniejszyć zależność obywateli europejskich od niewielkiej liczby dominujących firm płatniczych i operatorów platform cyfrowych oraz zapobiec dalszej koncentracji na tych rynkach.

2.3. Komisja Europejska przyjęła 28 czerwca 2023 r. wniosek ustawodawczy w sprawie ustanowienia cyfrowego euro, w którym przyznała EBC wyłączone prawo do zezwolenia na emisję cyfrowego euro; przyznała cyfrowemu euro status prawnego środka płatniczego (obowiązkowa akceptacja z pewnymi wyjątkami); upoważniła instytucje kredytowe do dystrybucji cyfrowego euro na prośbę klientów (dostawcy usług płatniczych niebędący bankami mogą prowadzić dystrybucję, ale nie są prawnie upoważnieni); uprawniła EBC do ustanowienia ograniczeń w korzystaniu z cyfrowego euro jako środka przechowywania wartości, a także do ustalania i publikacji maksymalnych opłat pobieranych w ramach rozliczeń między dostawcami usług płatniczych oraz opłat akceptanta określonych na mocy przepisów; postanowiła, że rozwiązania w zakresie cyfrowego euro powinny być zaprojektowane w taki sposób, aby zapewnić wysoki poziom dostępności, oraz określiła wymogi dotyczące prywatności i przeciwdziałania praniu pieniędzy w odniesieniu do płatności w cyfrowym euro zarówno w internecie, jak i poza nim.

2.4. Komisja przedstawiła również wniosek ustawodawczy w sprawie zakresu i skutków statusu banknotów i monet euro jako prawnego środka płatniczego. We wniosku definiuje się prawny środek płatniczy w postaci gotówki jako pociągający za sobą obowiązek akceptacji, w pełnej wartości nominalnej, z mocą umarzania zobowiązań pieniężnych. Odbiorca nie może odmówić przyjęcia gotówki euro przekazanej w ramach płatności, chyba że strony uzgodniły inny sposób płatności lub zaszła sytuacja wyjątkowa. Określa się także warunki, na jakich odmowa przyjęcia gotówki euro byłaby prawnie możliwa. We wniosku nałożono również na państwa członkowskie obowiązek zapewnienia wystarczającego i skutecznego dostępu do gotówki na całym ich terytorium, we wszystkich regionach, w tym na obszarach miejskich i pozamiejskich.

⁽³⁾ Europejski Bank Centralny, „Central bank digital currencies: a monetary anchor for digital innovation”, przemówienie Fabia Panetty, członka Zarządu EBC, 2021.

⁽⁴⁾ W niniejszym dokumencie Komitet skupia się na detalicznych CBDC, które byłyby dostępne dla ogółu społeczeństwa, a nie na wersjach hurtowych przeznaczonych wyłącznie dla instytucji finansowych.

⁽⁵⁾ CBDC Tracker, „Today's Central Bank Digital Currencies Status”, 2023, ostatni dostęp 28 czerwca 2023 r. Zob. również Międzynarodowy Fundusz Walutowy, „Nigeria's eNaira, One Year After”, 2023.

2.5. Hiszpańskie Ministerstwo Gospodarki zwróciło się do EKES-u o opinię w sprawie propozycji wprowadzenia cyfrowego euro oraz celowości uregulowania statusu banknotów i monet euro jako prawnego środka płatniczego na szczeblu UE, wpływu obu tych środków na włączenie finansowe i na ekosystem płatności oraz względów legislacyjnych, które należy wziąć pod uwagę.

2.6. EKES z najwyższym uznaniem przyjmuje wniosek Hiszpanii, który daje mu możliwość dopracowania własnego stanowiska w sprawie przyszłości cyfrowego euro, w oparciu o wcześniejsze opinie, które wydał w tej sprawie⁽⁶⁾.

3. Uwagi ogólne

3.1. Nawiązując do swojej wcześniejszej opinii w sprawie cyfrowego euro, EKES wyraża zadowolenie, że EBC i Komisja Europejska kontynuują prace nad wprowadzeniem waluty cyfrowej. Aby cyfrowe euro było skuteczne, musi cieszyć się zaufaniem użytkowników, być bezpieczne, powszechnie akceptowane, łatwo dostępne i bezpłatne dla obywateli i podmiotów gospodarczych. Kluczowe znaczenie w tym projekcie mają takie kwestie, jak włączenie finansowe i cyfrowe, zapewnienie stabilności finansowej oraz poprawa skuteczności i konkurencyjności systemu płatniczego.

3.2. Komitet zwraca uwagę, że Eurosystem osiągnął już znaczne postępy na etapie badań nad cyfrowym euro, i podkreśla znaczenie przeprowadzenia dogłębnej i przejrzystej dyskusji publicznej na temat tego projektu. Cyfrowe euro może wywołać daleko idące konsekwencje dla społeczeństwa i gospodarki europejskiej, dlatego też musi opierać się na demokratycznej debacie, aby wzbudzić zaufanie społeczne.

3.3. EKES wyraża przekonanie, że istotne jest zapewnienie solidnej i odpowiedniej podstawy prawnej dla cyfrowego euro. W związku z tym z zadowoleniem przyjmuje wniosek ustawodawczy Komisji w sprawie cyfrowego euro. Emisja i projekt cyfrowego euro muszą być poddane demokratycznym procedurom i pogłębionej debacie publicznej. Zaakceptowanie cyfrowego euro przez społeczeństwo – europejskich obywateli i przedsiębiorstwa – będzie miało krytyczne znaczenie dla jego wprowadzenia i ostatecznego powodzenia. Dlatego też, aby uzasadnienie emisji i różne funkcje cyfrowego euro zostały należycie zrozumiane, do dyskusji należy włączyć społeczeństwo i organizacje społeczeństwa obywatelskiego. EKES jako głos zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego odgrywa kluczową rolę od najwcześniejszych etapów wdrażania projektu cyfrowego euro, jeśli chodzi o rozpoznanie najważniejszych problemów i pomoc w ich rozwiązaniu w celu utrzymania zaufania użytkowników.

3.4. Podobnie jak gotówka, cyfrowe euro będzie miało status prawnego środka płatniczego na mocy prawa i istotne będą jasne ramy prawne. Należy dokonać harmonizacji praktyk i standardów, które różnią się między państwami członkowskimi. Obecne ramy prawne określają zasady wysokiego szczebla dotyczące skutków statusu prawnego środka płatniczego oraz zwolnień z obowiązku przyjmowania płatności gotówkowych. Państwa członkowskie mają jednak różne praktyki i przepisy, w związku z czym EKES z uznaniem przyjmuje plany współprawodawców zmierzające do zapewnienia ujednoliconego podejścia do przepisów w całej Unii i proponuje, by zapewnić solidne wytyczne prawne dotyczące tego, co należy uznać za dopuszczalne zwolnienia.

3.5. Cyfrowe euro powinno podnieść konkurencyjność UE, ponieważ powinno stworzyć nowe możliwości płatnicze, zmniejszając zależność od pozaeuropejskich rozwiązań płatniczych. By poprzeć ten tok rozumowania, Komitet wzywa do poddania wniosku sprawdzianowi konkurencyjności.

4. Uwagi szczegółowe

4.1. EKES zgadza się z proponowanym dwupoziomowym modelem dystrybucji cyfrowego euro, co oznacza, że Eurosystem będzie emitował cyfrowe euro, które będzie rozprowadzane przez upoważnionych pośredników, tj. licencjonowanych dostawców usług płatniczych, oraz – by zagwarantować szybkie i powszechne przyjęcie i szeroką akceptację społeczną – także przez niektóre upoważnione organy publiczne. Dostępność cyfrowego euro za pośrednictwem organów publicznych ma kluczowe znaczenie dla jego wiarygodności jako formy pieniądza publicznego. Kanały dystrybucji w sektorze publicznym muszą być zatem wiarygodne i skuteczne.

4.2. Zdaniem Komitetu włączenie finansowe i cyfrowe stanowią zasadnicze kwestie, które należy odpowiednio uwzględnić w projekcie dotyczącym cyfrowego euro, szczególnie zważywszy na to, że w najbliższej przyszłości Rada Prezesów EBC może podjąć decyzję o przejściu do następnego etapu, na którym opracuje i przetestuje m.in. rozwiązania techniczne niezbędne do wprowadzenia i dystrybucji cyfrowego euro. Cyfrowe euro, jako zobowiązanie banku centralnego, powinno być dostępne powszechnie, bez ograniczeń i wyjątków, dla obywateli i przedsiębiorstw europejskich. Komitet sądzi, że Eurosystem we współpracy ze wszystkimi istotnymi zainteresowanymi stronami (w tym konsumentami i sektorem finansowym) powinien kontynuować konkretne prace nad włączeniem, organizując specjalne obrady okrągłego stołu na

⁽⁶⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Cyfrowe euro” (opinia z inicjatywy własnej), (Dz.U. C 75 z 28.2.2023, s. 22).

temat włączenia finansowego i cyfrowego euro ⁽⁷⁾. Cyfrowe euro zapewni konsumentom dodatkowy wybór w stosunku do obecnych płatności elektronicznych, zważywszy, że ich płatności będą akceptowane w całej strefie euro. Ważne jest, aby zawsze gwarantowano ochronę konsumentów i ich interesów. Należy uwzględnić w tych pracach kwestię włączenia cyfrowego, obejmującą dostęp do urządzeń cyfrowych i wiedzę na temat ich obsługi, ponieważ cyfrowe euro będzie stanowić z definicji cyfrowy środek płatniczy. Trzeba też oszacować wszystkie koszty związane z aspektami włączenia finansowego i cyfrowego oraz zaproponować sposoby ich pokrycia.

4.3. Co się tyczy sektora płatności detalicznych, Komitet jest zdania, że szybkie zmiany charakteryzujące ten sektor wymagają od Eurosystemu promowania innowacji, z uwzględnieniem powiązanych profili ryzyka i jego minimalizowania. Cyfrowe euro powinno sprzyjać innowacjom w zastosowaniach dla użytkowników końcowych i sprawiać, że doświadczenia płatnicze będą bardziej pozytywne. Wspierając możliwość programowania, może na przykład zmniejszać bariery wejścia, sprzyjać konkurencji oraz umożliwiać rozwój nowych rodzajów produktów i usług.

4.4. Zasadnicze znaczenie będzie miało to, aby status cyfrowego euro jako prawnego środka płatniczego uniemożliwił pośrednikom pobieranie nadmiernych opłat od akceptantów. Chociaż Komitet sądzi, że cyfrowe euro umożliwiłoby bardziej konkurencyjne opłaty, ta zasada gwarantowałaby, że opłaty akceptantów nie mogą przekraczać obecnych opłat pobieranych w przypadku porównywalnych sposobów płatności ⁽⁸⁾.

4.5. Cyfrowe euro może wywrzeć wpływ na obecny europejski ekosystem płatniczy, który nie został jeszcze dokładnie określony. Przewiduje się, że obejmie wiele przypadków związanych z codziennymi płatnościami, w których obecnie dostępne są już elektroniczne środki płatnicze. Zdaniem Komitetu warunkiem powodzenia i powszechnego przyjęcia jest wyjaśnienie użytkownikom, jakie są jego czynniki różnicujące lub stanowiące wartość dodaną w porównaniu z istniejącymi środkami płatniczymi. EKES uważa, że trzeba dokładnie zbadać, czy należy przewidzieć tymczasowy system rekompensat dla pośredników zajmujących się dystrybucją cyfrowego euro.

4.6. Oprócz projektu dotyczącego cyfrowego euro organy przywiązują też dużą wagę do rozwoju płatności natychmiastowych, w związku z czym w październiku 2022 r. Komisja wydała wniosek dotyczący rozporządzenia w sprawie płatności natychmiastowych. W wielu sytuacjach cyfrowe euro mogłoby obejmować część tych samych przypadków co rozwiązania płatnicze oparte na płatnościach natychmiastowych. Zdaniem EKES-u należy unikać wszelkich nakładających się lub powielających inwestycji, a zależność między tymi dwiema ważnymi inicjatywami wymaga pełnego wyjaśnienia przez organy, zwłaszcza że przyjęcie pieniądza elektronicznego mogłoby radykalnie przekształcić międzynarodowy system walutowy/finansowy, co miałyby istotne skutki dla gospodarki europejskiej i światowej.

4.7. EKES jest zdania, że należy też w odpowiedni sposób uwzględnić rolę gigantów technologicznych na europejskim rynku płatności i zagwarantować równe szanse różnym uczestnikom w obszarze cyfrowego euro. W ramach projektu dotyczącego cyfrowego euro trzeba rozważyć ryzyko potencjalnego zwiększenia znaczenia gigantów technologicznych w dziedzinie płatności europejskich, a także ich udziału w tym rynku z punktu widzenia celu, którym jest zwiększenie strategicznej autonomii Europy i prywatności obywateli.

4.8. Z aprobatą należy przyjąć sformułowany we wniosku ustawodawczym Komisji status cyfrowego euro jako prawnego środka płatniczego, wraz ze zharmonizowanymi przepisami określającymi, kiedy akceptanci muszą obowiązkowo akceptować cyfrowe euro. Wymogi dotyczące akceptacji mogłyby przewidywać w szczególnych, starannie rozważonych sytuacjach wyjątkową możliwość tymczasowego wyłączenia niektórych (rodzajów) odbiorców płatności EKES sugeruje stopniowe wprowadzanie cyfrowego euro na podstawie ambitnego wcześniej ustalonego kalendarza, aby ułatwić akceptantom jego przyjęcie, przy czym ostatecznym celem powinna być jego powszechna obowiązkowa akceptacja.

4.9. Status prawnego środka płatniczego ma zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia celów cyfrowego euro. W każdym razie EKES jest zdania, że co do zasady przyjęcie cyfrowego euro powinno cieszyć się akceptacją zwłaszcza użytkowników (konsumentów i przedsiębiorstw). Sukces cyfrowego euro zależy od bezpieczeństwa, zaufania, szerokiej akceptacji oraz łatwego i nieodpłatnego dostępu dla obywateli i podmiotów gospodarczych. Prawdziwe wyzwanie związane z wprowadzeniem cyfrowego euro ma charakter kulturowy, nie zaś wyłącznie technologiczny czy prawny. Z tego powodu ważne jest, aby zapewnić we wszystkich krajach UGW odpowiedni przepływ informacji i szkolenia dla europejskich obywateli i podmiotów gospodarczych (MŚP itd.), co pozwoli im zrozumieć użyteczność projektu cyfrowego euro.

4.10. Dla Komitetu dążenie do tego, by cyfrowe euro stało się europejskim bezpłatnym dobrem publicznym, jest istotne. Podobnie jak w przypadku gotówki, będą się z nim rzecz jasna wiązać koszty systemowe, które powinno ponosić całe społeczeństwo, a nie tylko użytkownicy uiszczający opłaty za podstawowe usługi.

⁽⁷⁾ EBC, *Digital financial inclusion*.

⁽⁸⁾ Panetta F., 2023, *A digital euro: widely available and easy to use*.

4.11. Status prawnego środka płatniczego dla cyfrowego euro nie oznacza całkowitego braku ograniczeń w kwestii jego posiadania i wykorzystywania. Dotyczy to obecnie prawnego środka płatniczego w postaci gotówki, gdyż w niektórych państwach członkowskich nie można płacić gotówką powyżej pewnego progu. Zdaniem Komitetu istotne jest, aby funkcjonowanie waluty cyfrowej zostało ujednoczone dla wszystkich krajów, tak samo jak ważna jest harmonizacja tych progów. Ograniczenia w posługiwaniu się gotówką nie stanowią przeszkody w koncepcji statusu prawnego środka płatniczego, który zakłada ogólny obowiązek akceptacji. EKES jest zdania, że ta zasada powinna nadal obowiązywać przy rozważaniu statusu cyfrowego euro jako prawnego środka płatniczego.

4.12. EKES uważa, że kluczowe znaczenie ma zapewnienie stabilności systemu finansowego i finansowania gospodarki. W związku z tym należy zapewnić, aby zdolność instytucji kredytowych do udzielania pożyczek, a tym samym ich podstawa finansowania, nie zostały nadmiernie naruszone. W tym celu EBC powinien ustanowić początkowo limit dla zasobów cyfrowego euro, który nie zakłócałby użyteczności cyfrowego euro jako środka płatniczego dzięki funkcji kaskady i odwróconej kaskady. Niezbędne jest, aby rozpocząć wprowadzanie cyfrowego euro w sposób stopniowy, określając z góry harmonogram, który doprowadzi w perspektywie krótkoterminowej do jego pełnego stosowania.

4.13. W modelu online rozrachunek transakcji opiera się na stałej łączności z rejestrem, który stanowi unikatowe źródło dokładnych informacji. W modelu offline, który może zostać dezaktywowany przez użytkownika, transakcje są rozliczane lokalnie między płatnikiem a odbiorcą bez korzystania z łączności z rejestrem. Dla użytkowników stanowi on najbliższe przybliżenie do fizycznej gotówki i umożliwia on zwiększenie dostępności usług. EKES uważa, że ponieważ model offline może nieść ze sobą ryzyko, zwykle związane z tzw. problemem podwójnego wydatkowania lub narażeniem na fałszowanie, należy wprowadzić zabezpieczenia w celu opracowania konkretnych rozwiązań technicznych dotyczących wprowadzenia cyfrowego euro. W ten sposób cyfrowe euro zapewni obywatelom UE dodatkową wartość wykraczającą poza to, co już oferują istniejące cyfrowe usługi płatnicze online i offline. Aby uniknąć nielegalnej działalności z wykorzystaniem cyfrowego euro, zdaniem Komitetu ważne jest zapewnienie – zarówno w przypadku transakcji internetowych, jak i poza internetem – odpowiedniego stosowania przepisów dotyczących przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, a także podjęcie takich samych wysiłków na rzecz zwalczania uchylania się od opodatkowania, jak w przypadku obecnych środków płatności cyfrowych. Trzeba zagwarantować, że rzekomo większa prywatność transakcji offline nie będzie stanowić zachęty dla nielegalnej działalności.

Bruksela, dnia 21 września 2023 r.

Oliver RÖPKE
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego